***Швед В.В.**, к.е.н., доцент,*
професор кафедри економіки та менеджменту,
Вінницький інститут Університету «Україна»
***Левковський І. Ю.**, магістрант 2 року підготовки спеціальності «Менеджмент організацій та адміністрування»,*
Вінницький інститут Університету «Україна»

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

MODERN ASPECTS OF ENTERPRISE CONTROL ORGANIZATION

Анотація. У статті з'ясовано проблему організації контролю на підприємстві з погляду сучасних методів менеджменту. Особливу увагу приділено методу контролінгу, а також проблемі ефективності системи контролю та її оптимізації.
Ключові слова: контроль, підприємство, контролінг, ефективність, оптимізація.

Abstract. The article deals with the problem of enterprise control organization in terms of modern methods of management. Particular attention is paid to the method of controlling and to the problem of effectiveness of the control and its optimization.
Keywords: control, enterprise, controlling, effectiveness, optimization.

Постановка проблеми. Ефективне управління підприємством сьогодні неможливе без організації оптимальної системи контролю. Контроль допомагає постійно тримати руку на пульсі підприємства, вчасно вживати заходів для усунення проблемних ситуацій та подальшого попередження їх виникнення,забезпечувати та постійно підтримувати умови для успішної діяльності.

Метою дослідження є аналіз системи контролю на підприємстві та оптимальних способів її організації.

Проблематика дослідження визначається тим, що різні методи організації контролю на підприємстві мають неоднакову ефективність залежно від умов застосування цієї функції, а тому питання вибору оптимальних методів контролю та діагностики ефективності обраних методів є особливо актуальним в умовах загальної нестабільності сучасної економічної системи України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок в наукове та практичне дослідження проблем ролі контролю як функції управляння зробили Д. Бодді, Р. Пейтон, А.А. Брасс, В.Р. Веснін М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоур, М. Армстронг, а також вітчизняні вчені та практики Д. Борман, Л. Воротіна, Р. Федерманн, Р.С. Галькович, В. І. Набоков, Р. Дафт, Ю.А. Ципкін, Й.С. Завадський, А.М. Люкшинов, Н.Д. Еріашвілі, О. Є. Кузьмін, С. М. Резнік, Є. В. Калюга, Г. Г. Кірейцев та інші. Більшість публікацій присвячені проблемам класифікації контролю, методам контролю та їх ефективності, заходам реалізації.

Виклад основного матеріалу. Контроль належить до універсальної та водночас однієї з найважливіших функцій менеджменту, адже застосовується переважно тоді, коли йдеться про проміжний або кінцевий результат будь-якого процесу – видання продукту на-гора. Саме у цей момент виникає потреба зіставити початкові плани та результати їх реалізації: чи усіх поставлених цілей досягнуто, чи всі заплановані продукти вироблено і чи мають вони планові характеристики і відповідають поставленим завданням. Саме від контролю залежить, наскільки повно і якісно буде реалізовано початково поставлену мету.

created by free version of DocuFreezer

Основними стадіями контролю дослідники вважають: 1) облік і аналіз інформації про фактичні результати діяльності всіх підрозділів контрольованої системи (організації); 2) порівняння їх із плановими показниками; виявлення відхилень і аналіз їхніх причин; 3) корекція та розроблення заходів щодо досягнення поставленої мети [4].

Сучасна класифікація видів контролю базується на різних критеріях, однак найбільше уваги приділяють типологізації за часовим та цільовим параметрами. За часовим критерієм розрізняють попередній, поточний та заключний контроль [5]. За масштабністю цілей – тактичний та стратегічний контроль [4].

Значну увагу дослідники приділяють принципам контролю, серед яких найважливішими вважають такі: постійність і оперативність; поєднання перевірки зверху й контролю знизу; об'єктивність; гласність; плановість; масовість; дієвість; економічність; науковість [7].

На сучасному етапі вивчення питання організації контролю на підприємстві найбільш актуальними, а відтак і дискусійними залишаються проблеми умов ефективності різних форм та методів контролю, а також автоматизація контролю, керування основними процесами за допомогою сучасних інформаційних технологій.

З питання ефективності основних форм та методів організації контролю на підприємстві більшість дослідників сходяться на думці про високу ефективність контролінгу як комплексної багаторівневої системи управління підприємством [1].

Контролінг (від англ. controlling) – міжфункціональний напрям управлінської діяльності, який полягає у цілеспрямованому зборі, обробці та альтернативному інтерпретуванні отриманої інформації і допомагає у процесі прийняття управлінських рішень досягти оптимальної узгодженості рівня розвитку та прибутковості підприємства [6].

Основною відмінністю контролінгу від традиційних методів організації контролю на підприємстві є широке залучення до його організації сучасних інформаційних технологій збору та аналізу даних. Сучасні IT-компанії пропонують широкий спектр таких програм. Наприклад, «Парус-підприємство» від Корпорації «Парус», що сьогодні вже можна придбати у версії 8, дозволяє керівнику здійснювати повноцінний контроль за підпорядкованими йому підрозділами на всіх стадіях за допомогою вбудованих модулів CRM, «Управління фінансами», «Управління виробничими процесами» і «Управління персоналом» [2; 3].

Сучасний контролінг є багатовимірною системою, що передбачає управління ризиками через страхову діяльність підприємств, систему інформаційного забезпечення підприємства, систему сповіщення шляхом управління системою ключових («фінансових») індикаторів, управління системою реалізації та ін.

Використання контролінгу дозволяє забезпечити: 1) належну координацію управлінської діяльності з досягнення цілей підприємства; 2) інформаційну й консультаційну підтримку управлінських рішень; 3) функціонування загальної інформаційної системи управління підприємством; 4) раціональність управлінського процесу.

Метод контролінгу набув значного поширення за кордоном. На сьогодні дослідники вже говорять про німецьку та американську моделі контролінгу [8]. Німецька модель розуміє контролінг як внутрішній процес і функцію зовнішнього контролю переносить на фінансову бухгалтерію, відділи податків і страхування, інформаційних технологій і внутрішньої ревізії. Метою американської моделі контролінгу є орієнтація на зовнішніх користувачів (органи нагляду, інвесторів тощо), тому вона базується на підходах аудиту і ревізії.

Сьогодні контролінг не набув іще широкого застосування в українських компаніях, переважно його застосовують на вітчизняному ринку компанії із іноземним капіталом та великі корпорації. Причини такого підходу різноманітні: висока фінансова затратність системи, відсутність практики застосування, а тому недостатня поінформованість

created by free version of DocuFreezer

споживачів про можливості автоматизації, недостатня кількість доступних ІТ-технологій на вітчизняному ринку, відсутність відповідного нормативно-правого забезпечення, консервативність кадрів, неготовність до інновацій та ін.

Висновок. Отже, сучасна система методів та форм організації контролю дозволяє забезпечити ефективну систему управління підприємством з використанням інноваційних технологій автоматизованого контролю, однак консервативність та недостатня поінформованість управлінських кадрів поряд із високою вартістю основного ІТ-інструментарію гальмують поширення ефективних новацій, а тому є потреба в популяризації контролінгу як оптимального методу управління та ширшого залучення його інструментарію на українських підприємствах.

Список використаних джерел

1. Бондар Н. М. Формування системи контролю на сучасному підприємстві / Н. М. Бондар // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – 2007. – № 4. – С. 206-210.
2. Івахненков С. В. Інформаційні технології в аудиті та внутрішньогосподарському контролі / С. В. Івахненков. – Дис. докт. економ. наук: 08.00.09 Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – К., 2011. – 566 с.
3. Контролінг [Електронне джерело] // Режим доступу: http://parus.ua/ua/209/.
4. Менеджмент : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / С. М. Соболь, В. М. Багацький; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2005. – 225 с.
5. Менеджмент: навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, Н. Т. Мала, О. Г. Мельник, О. Р. Саніна; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2012. – 240 с.
6. Петрович Й. М. Еволюція контролінгу в сучасній теорії та практиці управління вітчизняними підприємствами / Й. М. Петрович, Я. В. Панас // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 1. – С. 129-137.
7. Резнік С. М., Мастерна О. О. Система контролю на підприємстві / С. М. Резнік, О. О. Мастерна // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 38. – С. 206-208.
8. Харитонова Н. А., Медведева Д. С. Контроллинг как инструмент управления организацией / Н. А. Харитонова, Д. С. Медведева // Материалы международной научно-практической конференции "Экономика и управление в XXI веке: теория, методология, практика", г. Москва, 30 ноября 2012 г. – Режим доступу: http://www.nauteh.ru/index.php/conference-cnf-2012-02/87-a

created by free version of DocuFreezer